«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
_____ О. В. Тодощак
«02» 05 2025 р.

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Слепньової Катерини Вадимівни на тему «ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ», поданої на здобуття ступеня доктора філософії про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»,

(тема дисертації затверджена Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 02 грудня 2020 року (протокол № 3) та уточнена Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 05 липня 2024 року (протокол № 1))

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія» від 01 травня 2025 року (протокол № 9)

ПРИСУТНІ:

завідувач кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «ОЮА», д.ю.н., проф. Харитонова Т.Є.; д.ю.н., проф. Григор'єва Х.А.; науковий керівник к.ю.н., доц. Платонова Є.О.; к.ю.н., доц. Заверюха М. М.; к.ю.н., доц. Канівець Л.А.; к.ю.н., доц. Караханян К.М.; к.ю.н., доц. Чумаченко І.Є.; здобувачка Слепньова К.В.; ст. лаб. Кифоренко Л.А.

З присутніх 2 доктори юридичних наук, 5 кандидатів юридичних наук, з яких 7 — фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження здобувачки Слепньової Катерини Вадимівни за темою: «ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації до разового публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь К.В. Слепньової про результати проведеного нею дисертаційного дослідження. Обговорення дисертації.

Виступ К.В. Слепньової:

Обґрунтовуючи вибір теми дослідження, здобувачка зазначає, що Конституція України у ст. 14 проголошує землю основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, і гарантує право власності на неї. Після десятиліть мораторію на продаж землі у розвитку держави розпочався новий етап – впровадження ринку землі, що обумовлено оновленням земельного законодавства у зазначеній сфері і подальшою трансформацією земельних відносин. Зазначені процеси посилюють роль Державного земельного кадастру і вимагають впровадження ефективного механізму його функціонування.

Нинішній стан управління у сфері земельних відносин, в умовах їх реформування, глобалізаційних викликів, посилює роль сфери інформаційної безпеки, від рівня дотримання якої залежить і стабільність земельного ладу, ефективність ухвалення управлінських рішень, дотримання прав і гарантування інтересів учасників земельних правовідносин. Сфера правового регулювання відносин, пов'язаних з веденням Державного земельного кадастру, зазнає істотних змін, зумовлених практичною необхідністю їх цифровізації задля забезпечення прозорості і відкритості доступу до його відомостей і даних та надання якісних земельних адміністративних послуг.

Наразі, за таких умов, перед державою поставлено завдання з подальшого розвитку механізму управління земельними відносинами,

підвищення його ефективності, у якому чільне місце відведено удосконаленню інформаційно-комунікаційних технологій ведення Державного земельного кадастру, створення сучасної національної інфраструктури геопросторових даних, забезпечення доступу до них задля виконання основного призначення – інформування заінтересованих осіб і забезпечення їх актуальною, повною і достовірною інформацією про землі.

Науковою доктриною нині ще не напрацьовано єдиних підходів щодо сутності відносин, пов'язаних з веденням державного земельного кадастру, хоча зазначеним питанням у різні періоди розвитку держави приділялося достатньо уваги. Однак існуючі наукові дослідження є не чисельними і присвячені лише окремим аспектам державного земельного кадастру, мають сегментарний характер, тоді як досліджувані питання потребують комплексного підходу.

Усе це у сукупності з привнесенням новел у правове регулювання відносин, пов'язаних з веденням державного земельного кадастру, у світлі здійснюваних євроінтеграційних процесів і гармонізації національного законодавства з законодавством Європейського Союзу зумовлюють виняткову значимість і актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Теоретичною базою дослідження стали праці провідних українських учених-правознавців науки земельного, аграрного, екологічного і природноресурсового права, зокрема: В. І. Андрейцева, Г. В. Анісімової, Н. О. Багай, Г. І. Балюк, О. Г. Бондаря, Д.В. Бусуйок, М. Я. Ващишин, О. А. Вівчаренка, Н. С. Гавриш, О. В. Гафурової, А. П. Гетьмана, Х. А. Григор'євої, А. Й. Годованюка, С. Л. Гоштинар, А. В. Духневича, В. М. Єрмоленка, М. М. Заверюхи, Л. А. Канівець, І. І. Каракаша, К. М. Караханян, Н. В. Карпінської, Н. Р. Кобецької, Т. О. Коваленко, Т. Г. Ковальчук, В. В. Костицького, І. О. Костяшкіна, Д.Ю. Кондратенко, М. В. Краснової, Ю. А. Краснової, П. Ф. Кулинича, В. В. Курзової, Т. В. Курман, Л.В. Лейби, Т. В. Лісової, Н. Р. Малишевої, Р. І. Марусенка, А. М. Мірошниченка, В. В. Носіка, Є. О. Платонової, О. О. Погрібного, А.І. Ріпенка, Д. В. Саннікова, І. О. Середи, В. І.

Семчика, В. Д. Сидор, А. К. Соколової, А. М. Статівки, Т. Є. Харитонової, С. В. Хомінець, В. І. Федоровича, Д. В. Федчишина, М. В. Шульги, З.В. Яремак та інших.

У процесі написання роботи використано наукові доробки вчених галузевих юридичних наук, а також праці вчених-землевпорядників, зокрема: Д. І. Гнатовича, А. С. Даниленка, Д. С. Добряка, Т. О. Євсюкова, С.В. Ківалова, М. Г. Лихогруда, А. Г. Мартина, Л. Я. Новаковського, О.І. Остапенка, Л. Л. Перовича, А. С. Попова, М. Г. Ступеня, А. М. Третяка, І. П. Фесенко, Є.О. Харитонова та інших.

Нормативно-правовим підґрунтям дослідження стали: Конституція України; міжнародно-правові акти, ратифіковані Верховною Радою України; законодавство України, норми якого врегульовують суспільні відносини з ведення державного земельного кадастру; практика застосування чинного законодавства.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до: а) теми дослідницької роботи кафедри аграрного, земельного та екологічного права «Стратегія еволюції аграрних, земельних та екологічних правовідносин у контексті інтеграційного розвитку України» в межах комплексної теми Національного університету «Одеська юридична академія» – «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» на 2016-2020 роки (державний реєстраційний номер 0116U001842); б) теми науково-дослідної роботи кафедри «Стратегія сталого розвитку екологічних, земельних та аграрних правовідносин в умовах цифровізації» на 2021-2025 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Правове та соціальне 6 життя України у людино центристському вимірі в цифрову еру» (державний реєстраційний номер 0122U000266).

Мета дисертаційного дослідження полягає у науковому обґрунтуванні інституційно-правових засад ведення Державного земельного кадастру, формулюванні відповідних теоретичних, методологічних, понятійних категорій

наукового напряму у зазначеній сфері, практичних рекомендацій щодо удосконалення правового регулювання відносин з ведення Державного земельного кадастру.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено наступні завдання:

- охарактеризувати історико-правові передумови становлення і формування державного земельного кадастру;
- розкрити поняття і сутність державного земельного кадастру та визначити особливості відносин, пов'язаних з його веденням;
- здійснити систематизацію принципів ведення державного земельного кадастру;
- дослідити поняття та різновиди об'єктів державного земельного кадастру;
- з'ясувати сутність і систему інституційного забезпечення ведення державного земельного кадастру;
- висвітлити сучасний стан нормативно-правового забезпечення ведення державного земельного кадастру;
- виявити і проаналізувати особливості інституційно-організаційного забезпечення ведення державного земельного кадастру;
- дослідити та з'ясувати особливості процедури ведення державного земельного кадастру;
- висвітлити питання доступу до земельно-кадастрової інформації.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини у сфері ведення Державного земельного кадастру та користування його відомостями.

Предметом дослідження є інституційно-правові засади ведення Державного земельного кадастру.

У процесі роботи над дисертаційним дослідженням використано комплекс методів щодо дослідження інституційно-правових засад ведення державного земельного кадастру. Зокрема, застосовувались загальнонаукові методи діалектичного пізнання, системного синтезу та аналізу, формально-логічний та структурно-функціональний методи та спеціально-правові методи:

порівняльно-правовий метод, історико-правовий метод, аналітичний метод, формально-юридичний метод. Так, за допомогою методу діалектичного пізнання досліджено інституційно-правовий механізм ведення державного земельного кадастру (розділи 1, 2, 3), удосконалено визначення поняття «Державний земельний кадастр», «земельно-інформаційні правовідносини», «земельно-кадастрова інформація» (підрозділи 1.2; 3.2). Системний аналіз та синтез дозволив дослідити процедуру ведення державного земельного кадастру і забезпечення доступу до його інформації (розділ 3). Застосування формально-логічного методу дозволило розтлумачити специфіку сучасного стану правового регулювання відносин, пов'язаних з веденням державного земельного кадастру (підрозділ 2.3). Структурно-функціональний метод надав змогу проаналізувати інституційне забезпечення ведення державного земельного кадастру і його систему (розділ 2). Задля з'ясування спільних і відмінних рис національних та міжнародних правових норм, з метою запозичення позитивного досвіду правового регулювання ведення державного земельного кадастру використовувався порівняльно-правовий метод (розділи 1, 2, 3). За допомогою історико-правового методу здійснено періодизацію розвитку правового регулювання відносин з ведення державного земельного кадастру, з'ясовано етапи еволюції законодавства у даній сфері (розділ 1). При обґрунтуванні окремих теоретичних висновків дисертації використано аналітичний метод (розділи 1, 2, 3), а при формулюванні пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства застосовано формально-юридичний метод (розділи 1, 2, 3).

Наукова новизна полягає у розробці комплексних підходів, обґрунтуванні теоретико-методологічних та правових основ ведення Державного земельного кадастру в Україні. У результаті проведеного дослідження сформульовано теоретичні та практичні висновки, рекомендації, пропозиції щодо удосконалення правових норм вітчизняного законодавства.

Уперше:

- здійснено періодизацію розвитку правового регулювання відносин, пов'язаних із веденням Державного земельного кадастру, часів незалежності України на наступні періоди: 1) перехідний період (1991-1996 р. р.): становлення і розвиток правового регулювання відносин, пов'язаних із веденням державного земельного кадастру, обумовленого здійсненням земельної реформи, що супроводжувався процесом накопичення інформації про землі у письмовому вигляді; 2) проміжний період (1997-2010 р. р.): перехід до автоматизованої інформаційної системи ведення державного земельного кадастру; 3) основний період (2011-2019 р. р.): становлення і перехід до автоматизованої геоінформаційної системи, впровадження Публічної кадастрової карти, що обумовлено прийняттям Закону України «Про Державний земельний кадастр», остаточне запровадження «дуальної системи» ведення державного земельного кадастру і реєстрації прав на землю; 4) завершальний період (2020 р. – сьогодення), впровадження і функціонування національної інфраструктури геопросторових даних, підвищення рівня прозорості і доступу до інформації про землю шляхом створення національного порталу геопросторових даних, що обумовлено прийняттям Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних», забезпечення інтегрування до європейської інфраструктури геопросторових даних;

- доведено, що інституційне забезпечення ведення Державного земельного кадастру є системою, що представляє собою послідовну діяльність уповноважених суб'єктів державної влади, інших суб'єктів, що на підставах і у порядку, визначеному законом, реалізують функції у сфері ведення державного земельного кадастру, і охоплює за своїм змістом дві складові: інституційно-організаційну і інституційно-правову;

- запропоновано класифікацію суб'єктів у сфері Державного земельного кадастру: 1) базові суб'єкти як центральні органи виконавчої влади, які в межах покладених на них повноважень: а) забезпечують ведення та адміністрування Державного земельного кадастру (Міністерство аграрної політики та продовольства України); б) здійснюють ведення та адміністрування

Державного земельного кадастру (держатель – Держгеокадастр, адміністратор – ДП «Центр Державного земельного кадастру»; в) забезпечують реалізацію державної політики у сфері цифрофізації, надання електронних та адміністративних послуг (Міністерство цифрової трансформації України); 2) допоміжні суб'єкти, що в тій чи іншій мірі забезпечують функціонування Державного земельного кадастру (Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України та інші органи); 3) головні суб'єкти ведення Державного земельного кадастру, що мають особливий правовий статус, здійснюють безпосередньо внесення відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру та їх надання (державні кадастрові реєстратори); 4) інші органи та особи, які на умовах і в порядку, визначеному законом, наділені окремими повноваженнями у сфері Державного земельного кадастру (адміністратори центрів надання адміністративних послуг, уповноважені посадові особи виконавчих органів місцевого самоврядування);

- провадження з надання земельних адміністративних послуг у сфері державного земельного кадастру запропоновано визначати як урегульовану земельно-процедурними нормами систему взаємопов'язаних послідовних процедурних дій, що здійснюються спеціально уповноваженими органами, іншими особами, у порядку і на умовах, визначених законом, за зверненням заінтересованої особи з метою створення умов для реалізації такою особою належних їй земельних прав і інтересів та виконання покладених на неї обов'язків;

- обґрунтовано доцільність визначення стадіями провадження з надання земельних адміністративних послуг у сфері державного земельного кадастру: ініціювання провадження; розгляд клопотання (заяви, повідомлення); ухвалення рішення по суті; оформлення, набрання чинності рішенням, його

реалізація; оформлення і видача необхідних документів; оскарження рішень, дії або бездіяльності (факультативна);

- аргументовано необхідність визначення у системі принципів ведення державного земельного кадастру – принципу екологізації правовідносин у сфері державного земельного кадастру.

Удосконалено:

- поняття «Державний земельний кадастр», під яким доцільно розуміти єдину державну інформаційно-комунікаційну систему, що забезпечує збирання, обробку, систематизацію, зберігання, захист геопросторових даних про землі та земельні ділянки, що розташовані у межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, розподіл земель між землевласниками і користувачами, меліоративні мережі і їх складові частини, та надання інформації про них;

- наукові підходи щодо визначення відносин у сфері ведення державного земельного кадастру різновидом земельно-інформаційних правовідносин, під якими доцільно розуміти урегульовані правовими нормами суспільні відносини, що перебувають під охороною держави і виникають під час збору, обробки, систематизації, зберігання, захисту і надання земельно-кадастрової інформації задля забезпечення ефективного управління земельними ресурсами та гарантування прав землевласників і землекористувачів;

- систематизовано основні принципи ведення Державного земельного законодавства: 1) законності отримання, зберігання, оброблення, систематизації та поширення інформації; 2) соціальної спрямованості системи; 3) екологізації правовідносин у сфері державного земельного кадастру; 4) пріоритетності державного земельного кадастру; 5) обов'язковості внесення відомостей; 6) безперервності внесення до державного земельного кадастру відомостей про його об'єкти, що змінюються; 7) єдності методології ведення, адміністрування державного земельного кадастру, його взаємодії з іншими; 8) об'єктивності, достовірності, повноти, цілісності, точності, офіційності відомостей; 9)

відкритості, прозорості, публічності доступу до відомостей державного земельного кадастру; 10) збереження і захисту даних державного земельного кадастру, включаючи персональні дані, від несанкціонованого доступу; 11) розподільного зберігання відомостей державного земельного кадастру; 12) верифікації даних; 13) інтероперабельності з іншими природноресурсовими кадастрами, реєстрами, інформаційними системами, що належать до державних інформаційних ресурсів; 14) екстериторіальності; 15) документованості даних; 16) інноваційності;

- наукове розуміння земельно-правової процедури з ведення державного земельного кадастру як визначеного земельно-процедурними нормами порядку його ведення, що полягає у вчиненні спеціально уповноваженими органами процедурних послідовних дій зі збирання, обробки, систематизації, обліку, зберігання, захисту і надання земельно-кадастрової інформації;

- визначення земельно-кадастрової інформації, під якою запропоновано розуміти юридично значимі документовані відомості та дані, відображені на матеріальних носіях, в електронній (цифровій) чи іншій формі, про землі і земельні ділянки в межах державного кордону України, їх правові, природно-економічні, кількісні, якісні та інші характеристики, меліоративні мережі, їх складові частини, що знаходяться у володінні уповноважених органів та осіб, отримані та створені у процесі ведення Державного земельного кадастру, необхідні для ефективного управління земельними ресурсами і гарантування прав землевласників і землекористувачів;

- розуміння форм користування відомостями Державного земельного кадастру і їх систематизацію: 1) надання доступу до нього (у режимі читання; пошуку, перегляду, копіювання та роздрукування оприлюднених відомостей); 2) інформаційної взаємодії між державним земельним кадастром і іншими природноресурсовими кадастрами, інформаційними системами; 3) надання документів державного земельного кадастру (витягу; довідки; викопіювання з картографічної основи державного земельного кадастру, кадастрової карти (плану); копій документів).

Набули подальшого розвитку:

- визначення сфери охорони довкілля у числі пріоритетних для застосування відомостей Державного земельного кадастру, що сприятимуть впровадженню уповноваженими органами держави і іншими суб'єктами ефективних управлінських рішень, екологічно обґрунтованих бізнес-планів для збереження природних властивостей земель і їх охорони, забезпечення раціонального і еколого-безпечного використання земельних ресурсів;

- наукові підходи щодо доцільності розширення переліку об'єктів Державного земельного кадастру, в тому числі і шляхом включення до них меліоративних мереж, складових частин меліоративних мереж, що забезпечить належні умови для їх функціонування та захист прав власників цих мереж;

- наукові доробки щодо доцільності систематизації нормативно-правових актів, що регламентують відносини у сфері ведення Державного земельного кадастру, на окремі самостійні блоки (кожен з яких поділяється на окремі підвиди), а саме ті, що регулюють відносини: 1) у сфері ведення державного земельного кадастру, формування його об'єктів; 2) щодо земельно-кадастрової інформації та інформаційних систем у сфері державного земельного кадастру; 3) у сфері публічного управління земельними ресурсами; 4) пов'язані, в тому числі, з використанням відомостей державного земельного кадастру;

- доктринальні напрацювання щодо доцільності розширення переліку суб'єктів ведення Державного земельного кадастру шляхом надання повноважень державного кадастрового реєстратора сертифікованим інженерам-землевпорядникам, на умовах і в порядку, встановленому законом, що виступатиме антикорупційним запобіжником, гарантуватиме прозорість доступу до земельно-кадастрової інформації, його зручність, чим підвищить якість надання послуги;

- теоретичні доробки щодо важливості і доцільності забезпечення належного доступу до земельно-кадастрової інформації, в тому числі через Публічну кадастрову карту, в умовах воєнного часу. Додатково аргументовано, що гарантування такого доступу має відбуватися шляхом: по-перше, належного

функціонування Публічної кадастрової карти, склад відомостей якої доцільно обмежити, нормативно закріпивши відповідний перелік відомостей, що не підлягають опублікуванню, зокрема, через Публічну кадастрову карту, що обумовлено особливостями воєнного стану, необхідністю забезпечення національної та інформаційної безпеки; по-друге, створенням і впровадженням ефективних альтернативних джерел отримання інформації про землі і земельні ділянки тощо.

Сформульовані у роботі висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані:

- у науково-дослідницькій роботі – для подальшої розробки і дослідження питань щодо інституційно-правових засад ведення державного земельного кадастру;

- у нормотворчій діяльності – для вдосконалення чинного законодавства України з проблем ведення земельного кадастру;

- у правозастосовній діяльності – у роботі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, судової влади під час застосування даних Державного земельного кадастру;

- у навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Земельне право», «Екологічне право», «Природноресурсове право», підготовці відповідних спецкурсів, підручників та навчальних посібників.

Дисертаційна робота є особисто виконаним здобувачкою дослідженням, всі результати якого, основні теоретичні положення, висновки, пропозиції і рекомендації обґрунтовані дисертанткою самостійно на підставі власних досліджень авторки у результаті опрацювання наукових, нормативно-правових джерел, судової практики, на які зроблені відповідні посилання.

Дисертація обговорювалася на засіданнях кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія». Основні положення дисертаційної роботи пройшли апробацію на 6 міжнародних та всеукраїнських наукових заходах: Всеукраїнській науковій конференції «П’яте зібрання фахівців споріднених кафедр з проблем аграрного,

земельного, екологічного, природоресурсного права та альтернативної енергетики» (м. Одеса, 10-13 червня 2021 року); науково-практичній онлайн-конференції «Еколого-правова безпека суверенної держави в умовах воєнного стану» (м. Харків, 8 грудня 2022 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний стан ґрунтового покриву України в умовах збройної агресії російської федерації» (м. Харків, 20 жовтня 2022 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національному університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) (м. Одеса, 17 червня 2022 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень» (м. Одеса, 19 травня 2023 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів» (м. Одеса, 26 квітня 2024 року), а також шляхом опублікування у зарубіжному фаховому виданні.

Основні теоретичні та практичні висновки, положення і пропозиції дисертаційного дослідження викладені у 10 наукових працях, з них 3 наукові статті опубліковано у фахових виданнях з юридичних наук, перелік яких затверджено МОН України, 1 наукова стаття опублікована в зарубіжному періодичному виданні, та 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 227 сторінок, у тому числі основний текст – 184 сторінки, список використаних джерел – 40 сторінок (332 найменування) та 1 додаток розміщено на 3 сторінках.

За результатами доповіді К. В. Слепньовій були поставлені питання.

Д.ю.н., проф. Григор'єва Х.А.: Якою, на Ваш погляд, з точки зору ефективності функціонування та гарантування прав на землю, має бути система

ведення Державного земельного кадастру і реєстрації прав – унітарною (єдиною) чи дуальною (двокомпонентною)?

Відповідь Слепньової К.В.: Довготривалий процес пошуку власного курсу функціонування державного земельного кадастру у кінцевому результаті призвів до запровадження сучасної дуальної системи ведення земельного кадастру і реєстрації прав, за якої повноваження щодо реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень передано до Міністерства юстиції, а ведення Державного земельного кадастру покладено на Держгеокадастр. Що є виправданим. Суб'єктом з особливим правовим статусом, що безпосередньо здійснює внесення відомостей до Державного земельного кадастру (змін до них), надання таких відомостей є державний кадастровий реєстратор.

З-іншого боку, надмірна концентрація повноважень у Держгеокадастрі актуалізує ризики можливих зловживань з боку посадових осіб, створює загрозу порушення прав на землю. За таких умов доречним є розширення кола суб'єктів у сфері державного земельного кадастру, на умовах і в порядку, визначеному законом, за рахунок: адміністраторів центрів надання адміністративних послуг та уповноважених посадових осіб виконавчих органів сільських, селищних, міських рад; сертифікованих інженерів-землевпорядників, що виступатиме антикорупційним запобіжником, гарантуватиме прозорість та зручність доступу до земельно-кадастрової інформації.

К.ю.н., доц. Канівець Л.А.: Які пріоритетні напрями розвитку Державного земельного кадастру, особливо в умовах повоєнного відновлення, доцільно запровадити задля підвищення ефективності його ведення і забезпечення прозорості доступу до його відомостей?

Відповідь Слепньової К.В.: Практичні труднощі, пов'язані з функціонуванням Державного земельного кадастру, посилені військовими діями, як ніколи актуалізують питання перспектив його розвитку. Серед пріоритетних напрямів подальшого розвитку і удосконалення системи Державного земельного кадастру варто відзначити: наповнення державного земельного кадастру повними і достовірними відомостями, що становлять його

склад; гарантування і реальне впровадження принципу безперервності внесення до державного земельного кадастру відомостей про його об'єкти (змін до них); подальше удосконалення і модернізація автоматизованої системи державного земельного кадастру; подальша цифровізація державного земельного кадастру, запровадження нових альтернативних джерел отримання земельно-кадастрової інформації, в тому числі через створення новітніх е-сервісів; забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки, захисту і збереження земельно-кадастрової інформації тощо.

Після відповідей на запитання виступив науковий керівник – доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права, к.ю.н., доцент Платонова Євгенія Олегівна:

Дисертаційна робота Слепньової К.В. є комплексним науковим дослідженням інституційно-правових засад ведення державного земельного кадастру. Актуальність теми обумовлена передусім впровадження ринку землі, пов'язаного з ним оновлення законодавства у зазначеній сфері, подальшою трансформацією земельних відносин. Усе це у сукупності, у світлі здійснюваних євроінтеграційних процесів і гармонізації національного законодавства з законодавством Європейського Союзу зумовлюють виняткову значимість і актуальність обраної теми дисертаційного дослідження. Така наукова робота є не лише актуальною, а й важливою для гарантування і захисту прав на землю, особливо в умовах воєнного часу і повоєнного відновлення.

Указані та інші правові проблеми не ставали предметом спеціалізованого дисертаційного дослідження, не вивчалися під обраним кутом зору. Саме тому актуальність дисертаційної роботи не викликає жодних сумнівів.

Всі результати дисертаційної роботи отримані Слепньовою К. В. особисто. Їх в повній мірі опубліковано у вітчизняних фахових наукових виданнях, здійснено належну апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

У процесі підготовки дисертації Слепньова К.В. належно виконувала індивідуальний план наукової роботи, сумлінно дотримувалася порад та рекомендацій з метою покращення результатів дослідження. Дисертантка наполегливо та системно опрацьовувала нормативний матеріал, емпіричні дані та доктринальні праці вітчизняних та зарубіжних науковців, матеріали судової практики.

Виконане Катериною Вадимівною Слепньовою дисертаційне дослідження на тему «Інституційно-правові засади ведення державного земельного кадастру» за спеціальністю 081 «Право» являє собою системне вирішення важливих для науки земельного права завдань. При цьому не менш важливим зроблені висновки є і для правозастосовної практики. У дисертаційній роботі сформульовано нові та вдосконалено існуючі правові конструкції, поняття та категорії, внесено науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення законодавства з питань ведення Державного земельного кадастру, його інституційного забезпечення.

Висновки та інші положення дисертаційної роботи спираються на Конституцію України, чинні закони та підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні нормативно-правові акти, а також на розробки загальної теорії права, конституційного, адміністративного, земельного, екологічного та інших галузей права України. Сформульовані в дисертації Слепньової К. В. теоретичні положення, висновки та науково-прикладні пропозиції щодо системного вдосконалення інституційно-правового забезпечення ведення державного земельного кадастру є добре аргументовані і можуть бути кваліфіковані як особистий внесок дисертантки у розвиток науки земельного права.

Слепньовою Катериною Вадимівною повністю виконано індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план. У процесі роботи з підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи Слепньова К.В. проявила себе як наполеглива та здібна аспірантка, яка на належному рівні та своєчасно його виконувала.

Резюмуючи результати дослідження та беручи до уваги зміст дисертаційної роботи, можна стверджувати, що проведене Катериною Вадимівною Слепньовою дисертаційне дослідження є завершеною кваліфікаційною науковою працею, яка виконана в логічній послідовності, широко охоплює і глибоко опрацьовує поставлені завдання. Це дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження Слепньової К.В. на тему «Інституційно-правові засади ведення державного земельного кадастру» подане на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді, а її авторка заслуговувати, на основі захисту, присудження ступеня доктора філософії.

В ОБГОВОРЕННІ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

к.ю.н., доц. Чумаченко І.Є. зазначила: Представлена робота Слепньової К.В, безумовно, є актуальною та своєчасною, оскільки об'єктивною вимогою часу та першочерговим завданням є подальший розвиток механізму управління земельними відносинами, у якому чільне місце відведено удосконаленню інформаційно-комунікаційних технологій ведення державного земельного кадастру, створення сучасної національної інфраструктури геопросторових даних.

У представленій роботі Слепньової К.В. досліджено генезу поняття «державний земельний кадастр», «земельно-кадастрова інформація», «земельно-інформаційні відносини», охарактеризовано методологічні засади правового регулювання ведення державного земельного кадастру, а також визначено періодизацію становлення законодавства у цій сфері, в тому числі, з моменту набуття Україною незалежності.

Особливої підтримки заслуговує проведений дисертанткою аналіз теоретико-правових засад ведення державного земельного кадастру, у якому чільне місце відведено нормативно-правовому і інституційно-організаційному забезпеченню ведення Державного земельного кадастру.

Представлена дисертаційна робота Слепньової К. В. є самостійним дослідженням, яке складається зі вступу, 3 розділів, висновку, списку використаних джерел і додатків. Структура роботи побудована логічно, послідовно, вона відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Дисертанткою у повному обсязі розкрито основний зміст роботи. Зокрема, обґрунтовано вибір теми дослідження, охарактеризовано науково-теоретичну базу дослідження, розкрито мету, завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, а також наведено дані про їх апробацію та публікації. У дисертаційній роботі авторка використовує численну кількість нормативно-правового матеріалу, учбову та наукову літературу, матеріали судової практики.

Авторкою вдало застосовано методи дослідження, що дало змогу всебічно проаналізувати різноманітні аспекти відносин із ведення Державного земельного кадастру.

При позитивних моментах роботи можна зробити зауваження. У дисертації систематизовано основні принципи ведення державного земельного кадастру. У даному контексті важливо було б більш детально розглянути такі принципи, що запропоновані дисертанткою, як принцип збереження і захисту відомостей і даних Державного земельного кадастру, а також принцип інноваційності, з'ясувавши які є можливі проблеми при їх впровадженні, шляхи їх вирішення. Разом з тим, висловлені зауваження суттєво не впливають на високу позитивну оцінку дисертаційного дослідження Слепньової К. В., а лише додатково підкреслюють актуальність досліджуваних питань, тому, враховуючи всі позитивні моменти, робота може бути рекомендована до захисту.

К.ю.н., доц.. Заверюха М.М. відмітила: З урахуванням важливості теми дослідження та отриманих наукових результатів, представлена робота є вагомим внеском в науку земельного права та може слугувати науково-теоретичною основою для подальших наукових розробок даної проблеми,

вдосконалення законодавчого регулювання та практики застосування нормативних положень.

Автором у повній мірі досягнуті мета та завдання даного дисертаційного дослідження, а саме дослідження має самостійний характер та є завершеною науковою роботою. Теоретичні та практичні здобутки викладені у статтях, опублікованих у вітчизняних та зарубіжних фахових виданнях, та апробовані на конференціях національного та міжнародного рівня. Ураховуючи вищевикладене, можна зробити висновок про те, що дисертація Слепньової К. В. на тему «Інституційно-правові засади ведення державного земельного кадастру» відповідає спеціальності 081 «Право» та необхідним вимогам, тому може бути рекомендована до захисту.

К.ю.н., доц. Караханян Х. А. відзначила наступне: Вибір теми дисертаційного дослідження Слепньової К. В. заслуговує на всіляку підтримку, оскільки вона є гостро актуальною й зумовлена потребами сьогодення. Зважаючи на суттєве оновлення законодавства у зазначеній сфері, на наявність, на перший погляд, достатньої законодавчої бази з досліджуваної проблематики, їх практичний аспект впровадження залишається недосконалим. Викладене обумовлює необхідність активізації наукових досліджень, спрямованих на розробку наукових положень та практичних рекомендацій щодо удосконалення інституційно-правових засад ведення державного земельного кадастру.

Вивчення дисертації Слепньової К. В. дає підстави стверджувати про достатній ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень та висновків, що виносяться на захист, їх практичну значущість, а також про глибокий аналіз питань, пов'язаних із дослідженням відносин із ведення державного земельного кадастру.

Таким чином, з урахуванням зазначеного можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у самому підході до досліджуваних проблем, так і у запропонованому розв'язанні конкретних питань. Варто відзначити вдале поєднання авторкою усіх необхідних дослідницьких компонентів, що

дозволяє оцінити проведену нею роботу як успішну. Структура дисертації відповідає змісту наукового завдання, яке Слепньова К. В. поставила перед собою при написанні даної роботи. Можна констатувати системність і цілісність викладення розділів дисертаційного дослідження, котрі відзначаються чіткою внутрішньою логікою та глибоким аналізом.

Належний ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечуються, по-перше, плідним використанням низки загальнонаукових і спеціальних методів пізнання; по-друге, рівнем узагальнення теоретичних висновків і поглядів, викладених у літературних джерелах, правових концепціях; по-третє, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням, відповідно до встановлених вимог.

У той же час, видається за доцільне визначити й окремі положення дисертації, що вимагають деякого уточнення, а саме доопрацюванню підлягають питання, пов'язані з функціонуванням Державного земельного кадастру в умовах воєнного часу, визначення його особливостей. Основний акцент у роботі зроблено на доступі до земельно-кадастрової інформації, що обумовлений провадженням правового режиму воєнного стану.

Дисертація Катерини Вадимівни Слепньової на тему «Інституційно-правові засади ведення державного земельного кадастру» за своїм змістом є самостійною і повноцінною науковою працею, досить чітко структурована і свідчить про логічність та послідовність автора у процесі теоретичного пошуку. Дисертаційне дослідження виконано на належному науковому рівні, відповідає всім вимогам, що висуваються для такого роду робіт, тому може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Підсумовуючи виступи, *д.ю.н., професор, завідувач кафедри аграрного, земельного та екологічного права Харитонова Т.Є.* зазначила, що однією із традицій державності є непорушність права власності, яка закріплена у всіх міжнародних конвенціях та подальших нормах національного права. При цьому держава не може існувати без власності як такої, адже наявність території вже за своєю суттю є власністю держави або осіб, які проживають у відповідній

державі. Власність на землю є певною «канонічною» інституцією, що виникла з існуванням держави та влади в цілому. На основі вищезазначеного можна дійти висновку, що інформатизація у праві це певний засіб для регулювання суспільно-політичних відносин у певній державі, тому функціонування державних реєстрів, зокрема, Державного земельного кадастру в Україні, є нагальною необхідністю.

З аналізу дисертації видно, що Слепньова К. В. достатньо велику увагу приділила дослідженню понятійно-категоріального апарату, етапам розвитку законодавства в сфері ведення державного земельного кадастру, особливостям інституційного забезпечення ведення державного земельного кадастру (його структурних елементів), з'ясуванню правових проблем та пропозицій щодо їх вирішення. Робота є оригінальною та самостійною працею здобувачки, тому враховуючи все вищезазначене, можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Слепньової Катерини Вадимівни на тему «Інституційно-правові засади ведення державного земельного кадастру» є самостійним, актуальним, структурованим науковим дослідженням, яке відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, що висуваються для такого роду робіт, і може бути рекомендована до захисту.

УХВАЛИЛИ:

Затвердити наступний висновок щодо дисертації К. В. Слепньової:

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації Слепньової К.В. на тему «ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Робота виконана на кафедрі аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Тема дисертації затверджена Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 02 грудня 2020 року (протокол № 3) та уточнена

Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» 05 липня 2024 року (протокол № 1)

Науковий керівник – доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент Платонова Євгенія Олегівна.

Актуальність теми дослідження. Обгрунтовуючи вибір теми дослідження, здобувачка зазначає, що Конституція України у ст. 14 проголошує землю основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, і гарантує право власності на неї. Після десятиліть мораторію на продаж землі у розвитку держави розпочався новий етап – впровадження ринку землі, що обумовлено оновленням земельного законодавства у зазначеній сфері і подальшою трансформацією земельних відносин. Зазначені процеси посилюють роль державного земельного кадастру і вимагають впровадження ефективного механізму його функціонування.

Нинішній стан управління у сфері земельних відносин, в умовах їх реформування, глобалізаційних викликів, посилює роль сфери інформаційної безпеки, від рівня дотримання якої залежить і стабільність земельного ладу, ефективність ухвалення управлінських рішень, дотримання прав і гарантування інтересів учасників земельних правовідносин. Сфера правового регулювання відносин, пов'язаних з веденням державного земельного кадастру, зазнає істотних змін, зумовлених практичною необхідністю їх цифровізації задля забезпечення прозорості і відкритості доступу до його відомостей і даних та надання якісних земельних адміністративних послуг.

Наразі, за таких умов, перед державою поставлено завдання з подальшого розвитку механізму управління земельними відносинами, підвищення його ефективності, у якому чільне місце відведено удосконаленню інформаційно-комунікаційних технологій ведення державного земельного кадастру, створення сучасної національної інфраструктури геопросторових даних, забезпечення доступу до них задля виконання основного призначення –

інформування заінтересованих осіб і забезпечення їх актуальною, повною і достовірною інформацією про землі.

Науковою доктриною нині ще не напрацьовано єдиних підходів щодо сутності відносин, пов'язаних з веденням державного земельного кадастру, хоча зазначеним питанням у різні періоди розвитку держави приділялося достатньо уваги. Однак існуючі наукові дослідження є не чисельними і присвячені лише окремим аспектам державного земельного кадастру, мають сегментарний характер, тоді як досліджувані питання потребують комплексного підходу.

Усе це у сукупності з привнесенням новел у правове регулювання відносин, пов'язаних з веденням державного земельного кадастру, у світлі здійснюваних євроінтеграційних процесів і гармонізації національного законодавства з законодавством Європейського Союзу зумовлюють виняткову значимість і актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

Теоретичною базою дослідження стали праці провідних українських учених-правознавців науки земельного, аграрного, екологічного і природноресурсового права, зокрема: В. І. Андрейцева, Г. В. Анісімової, Н. О. Багай, Г. І. Балюк, О. Г. Бондаря, Д.В. Бусуйок, М. Я. Ващишин, О. А. Вівчаренка, Н. С. Гавриш, О. В. Гафурової, А. П. Гетьмана, Х. А. Григор'євої, А. Й. Годованюка, С. Л. Гоштинар, А. В. Духневича, В. М. Єрмоленка, М. М. Заверюхи, Л. А. Канівець, І. І. Каракаша, К. М. Караханян, Н. В. Карпінської, Н. Р. Кобецької, Т. О. Коваленко, Т. Г. Ковальчук, В. В. Костицького, І. О. Костяшкіна, Д.Ю. Кондратенко, М. В. Краснової, Ю. А. Краснової, П. Ф. Кулинича, В. В. Курзової, Т. В. Курман, Л.В. Лейби, Т. В. Лісової, Н. Р. Малишевої, Р. І. Марусенка, А. М. Мірошниченка, В. В. Носіка, Є. О. Платонової, О. О. Погрібного, А.І. Ріпенка, Д. В. Саннікова, І. О. Середи, В. І. Семчика, В. Д. Сидор, А. К. Соколової, А. М. Статівки, Т. Є. Харитонової, С. В. Хомінець, В. І. Федоровича, Д. В. Федчишина, М. В. Шульги, З.В. Яремак та інших.

У процесі написання роботи використано наукові доробки вчених галузевих юридичних наук, а також праці вчених-землевпорядників, зокрема: Д. І. Гнатовича, А. С. Даниленка, Д. С. Добряка, Т. О. Євсюкова, С.В. Ківалова, М. Г. Лихогруда, А. Г. Мартина, Л. Я. Новаковського, О.І. Остапенка, Л. Л. Перовича, А. С. Попова, М. Г. Ступеня, А. М. Третяка, І. П. Фесенко, Є.О. Харитонова та інших.

Нормативно-правовим підґрунтям дослідження стали: Конституція України; міжнародно-правові акти, ратифіковані Верховною Радою України; законодавство України, норми якого врегульовують суспільні відносини з ведення державного земельного кадастру; практика застосування чинного законодавства.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до: а) теми дослідницької роботи кафедри аграрного, земельного та екологічного права «Стратегія еволюції аграрних, земельних та екологічних правовідносин у контексті інтеграційного розвитку України» в межах комплексної теми Національного університету «Одеська юридична академія» – «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» на 2016-2020 роки (державний реєстраційний номер 0116U001842); б) теми науково-дослідної роботи кафедри «Стратегія сталого розвитку екологічних, земельних та аграрних правовідносин в умовах цифровізації» на 2021-2025 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Правове та соціальне 6 життя України у людино центристському вимірі в цифрову еру» (державний реєстраційний номер 0122U000266).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у науковому обґрунтуванні інституційно-правових засад ведення Державного земельного кадастру, формулюванні відповідних теоретичних, методологічних, понятійних категорій наукового напряму у зазначеній сфері,

практичних рекомендацій щодо удосконалення правового регулювання відносин з ведення Державного земельного кадастру.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено наступні завдання:

- охарактеризувати історико-правові передумови становлення і формування державного земельного кадастру;

- розкрити поняття і сутність державного земельного кадастру та визначити особливості відносин, пов'язаних з його веденням;

- здійснити систематизацію принципів ведення державного земельного кадастру;

- дослідити поняття та різновиди об'єктів державного земельного кадастру;

- з'ясувати сутність і систему інституційного забезпечення ведення державного земельного кадастру;

- висвітлити сучасний стан нормативно-правового забезпечення ведення державного земельного кадастру;

- виявити і проаналізувати особливості інституційно-організаційного забезпечення ведення державного земельного кадастру;

- дослідити та з'ясувати особливості процедури ведення державного земельного кадастру;

- висвітлити питання доступу до земельно-кадастрової інформації.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини у сфері ведення Державного земельного кадастру та користування його відомостями.

Предметом дослідження є інституційно-правові засади ведення Державного земельного кадастру.

Методи дослідження. У процесі роботи над дисертаційним дослідженням використано комплекс методів щодо дослідження інституційно-правових засад ведення державного земельного кадастру. Зокрема, застосовувались загальнонаукові методи діалектичного пізнання, системного синтезу та аналізу, формально-логічний та структурно-функціональний методи та спеціально-правові методи: порівняльно-правовий метод, історико-правовий

метод, аналітичний метод, формально-юридичний метод. Так, за допомогою методу діалектичного пізнання досліджено інституційно-правовий механізм ведення державного земельного кадастру (розділи 1, 2, 3), удосконалено визначення поняття «Державний земельний кадастр», «земельно-інформаційні правовідносини», «земельно-кадастрова інформація» (підрозділи 1.2; 3.2). Системний аналіз та синтез дозволив дослідити процедуру ведення державного земельного кадастру і забезпечення доступу до його інформації (розділ 3). Застосування формально-логічного методу дозволило розтлумачити специфіку сучасного стану правового регулювання відносин, пов'язаних з веденням державного земельного кадастру (підрозділ 2.3). Структурно-функціональний метод надав змогу проаналізувати інституційне забезпечення ведення державного земельного кадастру і його систему (розділ 2). Задля з'ясування спільних і відмінних рис національних та міжнародних правових норм, з метою запозичення позитивного досвіду правового регулювання ведення державного земельного кадастру використовувався порівняльно-правовий метод (розділи 1, 2, 3). За допомогою історико-правового методу здійснено періодизацію розвитку правового регулювання відносин з ведення державного земельного кадастру, з'ясовано етапи еволюції законодавства у даній сфері (розділ 1). При обґрунтуванні окремих теоретичних висновків дисертації використано аналітичний метод (розділи 1, 2, 3), а при формулюванні пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства застосовано формально-юридичний метод (розділи 1, 2, 3).

Наукова новизна полягає у розробці комплексних підходів, обґрунтуванні теоретико-методологічних та правових основ ведення Державного земельного кадастру в Україні. У результаті проведеного дослідження сформульовано теоретичні та практичні висновки, рекомендації, пропозиції щодо удосконалення правових норм вітчизняного законодавства.

Уперше:

- здійснено періодизацію розвитку правового регулювання відносин, пов'язаних із веденням Державного земельного кадастру, часів незалежності

України на наступні періоди: 1) перехідний період (1991-1996 р. р.): становлення і розвиток правового регулювання відносин, пов'язаних із веденням державного земельного кадастру, обумовленого здійсненням земельної реформи, що супроводжувався процесом накопичення інформації про землі у письмовому вигляді; 2) проміжний період (1997-2010 р. р.): перехід до автоматизованої інформаційної системи ведення державного земельного кадастру; 3) основний період (2011-2019 р. р.): становлення і перехід до автоматизованої геоінформаційної системи, впровадження Публічної кадастрової карти, що обумовлено прийняттям Закону України «Про Державний земельний кадастр», остаточне запровадження «дуальної системи» ведення державного земельного кадастру і реєстрації прав на землю; 4) завершальний період (2020 р. – сьогодення), впровадження і функціонування національної інфраструктури геопросторових даних, підвищення рівня прозорості і доступу до інформації про землю шляхом створення національного порталу геопросторових даних, що обумовлено прийняттям Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних», забезпечення інтегрування до європейської інфраструктури геопросторових даних;

- доведено, що інституційне забезпечення ведення Державного земельного кадастру є системою, що представляє собою послідовну діяльність уповноважених суб'єктів державної влади, інших суб'єктів, що на підставах і у порядку, визначеному законом, реалізують функції у сфері ведення державного земельного кадастру, і охоплює за своїм змістом дві складові: інституційно-організаційну і інституційно-правову;

- запропоновано класифікацію суб'єктів у сфері Державного земельного кадастру: 1) базові суб'єкти як центральні органи виконавчої влади, які в межах покладених на них повноважень: а) забезпечують ведення та адміністрування Державного земельного кадастру (Міністерство аграрної політики та продовольства України); б) здійснюють ведення та адміністрування Державного земельного кадастру (держатель – Держгеокадастр, адміністратор – ДП «Центр Державного земельного кадастру»; в) забезпечують реалізацію

державної політики у сфері цифрофізації, надання електронних та адміністративних послуг (Міністерство цифрової трансформації України); 2) допоміжні суб'єкти, що в тій чи іншій мірі забезпечують функціонування Державного земельного кадастру (Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України та інші органи); 3) головні суб'єкти ведення Державного земельного кадастру, що мають особливий правовий статус, здійснюють безпосередньо внесення відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру та їх надання (державні кадастрові реєстратори); 4) інші органи та особи, які на умовах і в порядку, визначеному законом, наділені окремими повноваженнями у сфері Державного земельного кадастру (адміністратори центрів надання адміністративних послуг, уповноважені посадові особи виконавчих органів місцевого самоврядування);

- провадження з надання земельних адміністративних послуг у сфері державного земельного кадастру запропоновано визначати як урегульовану земельно-процедурними нормами систему взаємопов'язаних послідовних процедурних дій, що здійснюються спеціально уповноваженими органами, іншими особами, у порядку і на умовах, визначених законом, за зверненням заінтересованої особи з метою створення умов для реалізації такою особою належних їй земельних прав і інтересів та виконання покладених на неї обов'язків;

- обґрунтовано доцільність визначення стадіями провадження з надання земельних адміністративних послуг у сфері державного земельного кадастру: ініціювання провадження; розгляд клопотання (заяви, повідомлення); ухвалення рішення по суті; оформлення, набрання чинності рішенням, його реалізація; оформлення і видача необхідних документів; оскарження рішень, дії або бездіяльності (факультативна);

- аргументовано необхідність визначення у системі принципів ведення державного земельного кадастру – принципу екологізації правовідносин у сфері державного земельного кадастру.

Удосконалено:

- поняття «Державний земельний кадастр», під яким доцільно розуміти єдину державну інформаційно-комунікаційну систему, що забезпечує збирання, обробку, систематизацію, зберігання, захист геопросторових даних про землі та земельні ділянки, що розташовані у межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, розподіл земель між землевласниками і користувачами, меліоративні мережі і їх складові частини, та надання інформації про них;

- наукові підходи щодо визначення відносин у сфері ведення державного земельного кадастру різновидом земельно-інформаційних правовідносин, під якими доцільно розуміти урегульовані правовими нормами суспільні відносини, що перебувають під охороною держави і виникають під час збору, обробки, систематизації, зберігання, захисту і надання земельно-кадастрової інформації задля забезпечення ефективного управління земельними ресурсами та гарантування прав землевласників і землекористувачів;

- систематизовано основні принципи ведення Державного земельного законодавства: 1) законності отримання, зберігання, оброблення, систематизації та поширення інформації; 2) соціальної спрямованості системи; 3) екологізації правовідносин у сфері державного земельного кадастру; 4) пріоритетності державного земельного кадастру; 5) обов'язковості внесення відомостей; 6) безперервності внесення до державного земельного кадастру відомостей про його об'єкти, що змінюються; 7) єдності методології ведення, адміністрування державного земельного кадастру, його взаємодії з іншими; 8) об'єктивності, достовірності, повноти, цілісності, точності, офіційності відомостей; 9) відкритості, прозорості, публічності доступу до відомостей державного земельного кадастру; 10) збереження і захисту даних державного земельного

кадастру, включаючи персональні дані, від несанкціонованого доступу; 11) розподільного зберігання відомостей державного земельного кадастру; 12) верифікації даних; 13) інтероперабельності з іншими природноресурсовими кадастрами, реєстрами, інформаційними системами, що належать до державних інформаційних ресурсів; 14) екстериторіальності; 15) документованості даних; 16) інноваційності;

- наукове розуміння земельно-правової процедури з ведення державного земельного кадастру як визначеного земельно-процедурними нормами порядку його ведення, що полягає у вчиненні спеціально уповноваженими органами процедурних послідовних дій зі збирання, обробки, систематизації, обліку, зберігання, захисту і надання земельно-кадастрової інформації;

- визначення земельно-кадастрової інформації, під якою запропоновано розуміти юридично значимі документовані відомості та дані, відображені на матеріальних носіях, в електронній (цифровій) чи іншій формі, про землі і земельні ділянки в межах державного кордону України, їх правові, природно-економічні, кількісні, якісні та інші характеристики, меліоративні мережі, їх складові частини, що знаходяться у володінні уповноважених органів та осіб, отримані та створені у процесі ведення Державного земельного кадастру, необхідні для ефективного управління земельними ресурсами і гарантування прав землевласників і землекористувачів;

- розуміння форм користування відомостями Державного земельного кадастру і їх систематизацію: 1) надання доступу до нього (у режимі читання; пошуку, перегляду, копіювання та роздрукування оприлюднених відомостей); 2) інформаційної взаємодії між державним земельним кадастром і іншими природноресурсовими кадастрами, інформаційними системами; 3) надання документів державного земельного кадастру (витягу; довідки; викопіювання з картографічної основи державного земельного кадастру, кадастрової карти (плану); копій документів).

Набули подальшого розвитку:

- визначення сфери охорони довкілля у числі пріоритетних для застосування відомостей Державного земельного кадастру, що сприятимуть впровадженню уповноваженими органами держави і іншими суб'єктами ефективних управлінських рішень, екологічно обґрунтованих бізнес-планів для збереження природних властивостей земель і їх охорони, забезпечення раціонального і еколого-безпечного використання земельних ресурсів;

- наукові підходи щодо доцільності розширення переліку об'єктів Державного земельного кадастру, в тому числі і шляхом включення до них меліоративних мереж, складових частин меліоративних мереж, що забезпечить належні умови для їх функціонування та захист прав власників цих мереж;

- наукові доробки щодо доцільності систематизації нормативно-правових актів, що регламентують відносини у сфері ведення Державного земельного кадастру, на окремі самостійні блоки (кожен з яких поділяється на окремі підвиди), а саме ті, що регулюють відносини: 1) у сфері ведення державного земельного кадастру, формування його об'єктів; 2) щодо земельно-кадастрової інформації та інформаційних систем у сфері державного земельного кадастру; 3) у сфері публічного управління земельними ресурсами; 4) пов'язані, в тому числі, з використанням відомостей державного земельного кадастру;

- доктринальні напрацювання щодо доцільності розширення переліку суб'єктів ведення Державного земельного кадастру шляхом надання повноважень державного кадастрового реєстратора сертифікованим інженерам-землевпорядникам, на умовах і в порядку, встановленому законом, що виступатиме антикорупційним запобіжником, гарантуватиме прозорість доступу до земельно-кадастрової інформації, його зручність, чим підвищить якість надання послуги;

- теоретичні доробки щодо важливості і доцільності забезпечення належного доступу до земельно-кадастрової інформації, в тому числі через Публічну кадастрову карту, в умовах воєнного часу. Додатково аргументовано, що гарантування такого доступу має відбуватися шляхом: по-перше, належного функціонування Публічної кадастрової карти, склад відомостей якої доцільно

обмежити, нормативно закріпивши відповідний перелік відомостей, що не підлягають опублікуванню, зокрема, через Публічну кадастрову карту, що обумовлено особливостями воєнного стану, необхідністю забезпечення національної та інформаційної безпеки; по-друге, створенням і впровадженням ефективних альтернативних джерел отримання інформації про землі і земельні ділянки тощо.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані у роботі висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані: - у науково-дослідницькій роботі – для подальшої розробки і дослідження питань щодо інституційно-правових засад ведення державного земельного кадастру; - у нормотворчій діяльності – для вдосконалення чинного законодавства України з проблем ведення земельного кадастру; - у правозастосовній діяльності – у роботі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, судової влади під час застосування даних Державного земельного кадастру; - у навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Земельне право», «Екологічне право», «Природноресурсове право», підготовці відповідних спецкурсів, підручників та навчальних посібників.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є особисто виконаним здобувачкою дослідженням, всі результати якого, основні теоретичні положення, висновки, пропозиції і рекомендації обґрунтовані дисертанткою самостійно на підставі власних досліджень авторки у результаті опрацювання наукових, нормативно-правових джерел, судової практики, на які зроблені відповідні посилання. Деякі наукові праці були виконані у співавторстві із Н. С. Гавриш. У науковій статті «Правове регулювання інформаційного забезпечення про ґрунти» особистий внесок авторки полягає у визначенні ролі Державного земельного кадастру при здійсненні інформаційного забезпечення використання та охорони ґрунтів. У науковій статті «International experience of legal ensuring the management of land cadastres in Ukraine» особистий внесок авторки полягає у дослідженні досвіду кадастрово-реєстраційних систем західноєвропейських країн та порівняння

земельно-правових механізмів у цій сфері із вітчизняними аналогами. У тезах доповіді на тему «Правові аспекти відшкодування шкоди, заподіяної землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та збройної агресії та бойових дій під час воєнного стану в Україні» особистий внесок авторки полягає у визначенні ролі Державного земельного кадастру при використанні та витребуванні даних, необхідних для відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок воєнних дій.

Список публікацій здобувачки за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Слепньова К. В. Історико-правові аспекти ведення земельного кадастру в стародавніх єгиптян, греків та римлян. Часопис цивілістики. 2022. Вип. 47. С. 55 – 58.

2. Слепньова К. В. Перспективи впровадження 3D кадастру в земельне законодавство України. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. Вип. 6 (47). С. 75 – 78.

3. Гавриш Н. С., Слепньова К. В. Правове регулювання інформаційного забезпечення про ґрунти. Право. Людина. Довкілля. 2021. Vol. 12. No 4. С. 13 – 18.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації та додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Слепньова К. В. Принципи ведення земельного кадастру в Україні. Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Фенікс, 2024. С. 735 – 737.

2. Слепньова К. В. Правова складова тривимірного кадастру в Україні. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Юридика, 2023. Т. 1. С. 577 –579.

3. Слепньова К. В. Ґенеза ведення земельного кадастру в Китаї, Японії та Індії у феодальну епоху: правові аспекти. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національному університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Гельветика, 2022. Т. 1. С. 676 –679.

4. Слепньова К. В. Законодавча регламентація державного земельного кадастру. Сучасний стан ґрунтового покриву України в умовах збройної агресії російської федерації: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20 жовтня 2022 р.). [Електронне видання]. Харків: ННЦ «ІГА імені О.Н. Соколовського», 2022. С. 138–141. URL: https://issar.com.ua/vydannya/.

5. Гавриш Н. С., Слепньова К. В. Правові аспекти відшкодування шкоди, заподіяної землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та збройної агресії та бойових дій під час воєнного стану в Україні. Еколого-правова безпека суверенної держави в умовах воєнного стану : матеріали наук.-практ. онлайн-конференції (Харків, 8 груд. 2022 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана ; МОН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, каф. екол. права, каф. права Європ. Союзу, Рада молодих вчених. Харків: Право, 2022. С. 35 – 39.

6. Слепньова К. В. Правове регулювання ведення державного земельного кадастру. П’яте зібрання фахівців споріднених кафедр з проблем аграрного, земельного, екологічного, природоресурсного права та альтернативної енергетики: матер. Всеукр. наук. конф. (м. Одеса, 10-13 червня 2021 року) / відп. ред. Т. Є. Харитонова, Х. А. Григор’єва. Одеса: Гельветика, 2021. С. 255 – 258.

7. Havrysh Natalia, Slepnova Kateryna. International experience of legal ensuring the management of land cadastres in Ukraine. European Socio-Legal and Humanitarian Studies. 2024. No 2. P. 12 – 19.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, які містять дев’ять підрозділів, висновків, списку використаних

джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 227 сторінок, у тому числі основний текст – 184 сторінки, список використаних джерел – 40 сторінок (332 найменування) та 1 додаток розміщено на 3 сторінках.

Характеристика особистості здобувачки. Слепньова Катерина Вадимівна має високу теоретичну й практичну підготовку в галузі земельного права, вміє систематизувати, аналізувати та узагальнювати одержані результати наукових досліджень.

Оцінка мови й стилю дисертації. Мова й стиль дисертаційного дослідження відповідають вимогам, які висуваються до наукової праці такого рівня.

Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Загальний висновок. Враховуючи викладене, вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація **Слепньової Катерини Вадимівни на тему «ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ»**, відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), та

рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії **з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».**

У результаті відкритого голосування учасники засідання фахового семінару в кількості 7 осіб подали голоси «ЗА». Ніхто з учасників фахового семінару не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної роботи Слепньової К.В. до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення щодо результатів дисертаційного дослідження Слепньової Катерини Вадимівни на тему «ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Слепньової К. В. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами).

3. Рекомендувати дисертацію Слепньової Катерини Вадимівни на тему «ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді Національного університету «Одеська юридична академія» персональний склад разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення публічного захисту дисертації

Слепньової Катерини Вадимівни на тему «ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ», зокрема:

1) Голова ради — **ХАРИТОНОВА ТЕТЯНА ЄВГЕНІВНА**, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Рецензенти:

2) **ГРИГОР'ЄВА ХРИСТИНА АНТОНІВНА** – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

3) **КАНІВЕЦЬ ЛЮДМИЛА АНАТОЛІЇВНА** – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Офіційні опоненти:

4) **ЛІСОВА ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА** - докторка юридичних наук, професорка, доцентка кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

5) **ФЕДЧИШИН ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ** – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Запорізького національного університету;

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 7; проти – немає; утримались – немає.

Додаток: Відомості про персональний склад разової спеціалізованої вченої ради для захисту дисертації – на 8 стор.

Головуючий на засіданні:
Д.ю.н., професорка,
завідувачка кафедри аграрного,
земельного та екологічного права НУ «ОЮА» **Тетяна Харитонова**

Секретар засідання:
Лаборант кафедри аграрного, земельного
та екологічного права НУ «ОЮА» **Людмила Кифоренко**